

Ljubljana, 5. 12. 2017

GRADIVO ZA MEDIJE

NOVINARSKA KONFERENCA
Lovske zveze Slovenije in Ribiške zveze Slovenije
5. december 2017

Predstavitev delovanja Lovske zveze Slovenije v letu 2017

Slovenska lovska organizacija v svoji bogati tradiciji obsega širok in raznolik nabor dejavnosti - od lovske kulture, raziskovalne dejavnosti, izobraževanja, založništva, dela z mladimi, lovske kinologije in lovskega strelstva do različnih družbenih dejavnosti, ki kažejo na pomembno vpetost lovstva v naravo in družbo.

Lovska zveza Slovenije, ki bi jo po današnjih merilih lahko označili kot prvo naravovarstveno organizacijo na naših tleh, v letu 2017 praznuje 110-letnico organiziranega lovstva na Slovenskem, visok jubilej pa je s prireditvijo in osrednjo proslavo pod naslovom »110 let ohranjamo bogastvo narave« in častnim pokroviteljstvom predsednika RS, Boruta Pahorja, obeležila oktobra v Senožečah. V dobrem stoletju je odigrala izredno pomembno vlogo pri ohranjanju živalskih vrst in naravnega ravnovesja v našem okolju, prav današnja pestrost živalskih vrst, edinstvena v evropskem prostoru, je slovenskim lovcem prinesla velik mednarodni ugled, organiziranost in visoki standardi slovenskega lovstva pa so visoko cenjeni tudi v strokovnih krogih po svetu.

Sodobni način življenja nas vedno bolj oddaljuje od zavedanja, da smo del povezane celote, narave in življenja v njej. Ljudje s svojim načinom življenja, razvojem in z lastnimi interesi ves čas posegamo v življenjski prostor prstoživečih živali, s čimer slabšamo kakovost njihovega življenjskega okolja in možnosti za življenje. Zato je večina lovčevih aktivnosti v lovišču dandanes usmerjenih v ohranjanje življenjskega okolja divjadi in drugih prstoživečih živalskih vrst, kar predstavlja glavni sestavni del trajnostnega upravljanja z divjadjo. Lovci tako letno opravimo skoraj milijon neplačanih delovnih ur in na ta način z izvajanjem različnih ukrepov neposredno udeležujemo glavno poslanstvo in cilj – varstvo narave.

Z vidika varstva narave in ohranjanja divjadi je pomembno, da lovci sodelujemo s souporabniki prostora. Zato se LZS povezuje tudi z drugimi nevladnimi naravovarstvenimi organizacijami. V sporazumih, ki smo jih podpisali v preteklosti, smo se zavezali, da bomo skupaj delovali pri uresničevanju skupnih ciljev, ki so ključni za ohranjanje narave, kar bomo lahko dosegli le s tvornim in trajnim sodelovanjem vseh deležnikov. Tako smo v okviru Skupine nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, ki jo sestavljajo predstavniki Lovske, Ribiške, Planinske, Čebelarske, Turistične in Kinološke zveze Slovenije ter Zveze tabornikov Slovenije na novinarski konferenci aprila letos javno podpisali Predlog Ministrstvu za okolje in prostor za vzpostavitev instituta varuha narave.

Od države pričakujemo tudi, da bo imela posluš za spremembo togih sistemov načrtovanja. Kot primer lahko izpostavimo problematiko načrtovanja oziroma upravljanja z jelenjadjo v Sloveniji ob razgrnitvi letošnjih načrtov, ki so že drugo leto po vrsti (na osnovi popisa

objedenosti mladja drevesnih vrst iz leta 2014) predvidevali drastična povečanja odvzema nekaterih vrst divjadi, predvsem jelenjadi, čemur je LZS utemeljeno in odločno nasprotovala. LZS se namreč zavzema za upravljanje, ki temelji na strokovnih in znanstveno podprtih spoznanjih, argumentih in metodah, neutemeljeno povečanje odvzema jelenjadi v imenu zaščite nekaj drevesnih vrst pa je strokovno nevzdržen in nedopusten. Do podobnega neupoštevanja na znanstvenih ugotovitvah temelječih predlogov LZS prihaja tudi pri načrtovanju odvzema velikih zveri. Ob tem je treba opozoriti tudi, da so lovci pri tem potisnjeni zgolj v vlogo pokornih izvrševalcev predvidenega odstrela, ki jim ob neizpolnjevanju le-tega grozijo nesorazmerno visoke kazni in sankcije v obliki odvzema koncesij za upravljanje z divjadjo. Velika škoda pa nastaja tudi zaradi zdaj že običajnega nepravočasnega izdajanja odločb o odvzemu s strani pristojnih ministrstev, tj. že po začetku lovne dobe na veliko divjad.

Lovska organizacija tudi sicer daje velik poudarek znanstvenemu raziskovanju na področju lovstva in divjadi. Sodobno lovstvo namreč temelji na znanju, izkušnjah in strokovnih izhodiščih, ob tem pa ves čas sledi novim spoznanjem, ki so tudi znanstveno utemeljena. Z najnovejšimi dognanji lovce seznanjamo prek glasila *Lovec*, ki ga prejemajo vsi slovenski lovci in lovci v zamejstvu, ter prek strokovno-znanstvene revije *Zlatorogov zbornik*, ki trenutno izhaja enkrat letno. Poleg tega v okviru LZS deluje Strokovno-znanstveni svet, ki med drugim vsako leto organizira strokovno-znanstveni posvet *Slovenski lovski dan*, na katerem sodelujejo domači ter tuji strokovnjaki, in je namenjen ozaveščanju strokovne ter splošne javnosti o pomenu lova in lovstva ter trajnostne rabe naravnih virov. Tako smo v letu 2017 izpeljali že 9. *Slovenski lovski dan*, ki je letos potekal na temo »*Stanje in upravljanje populacij divjadi: primerjava med Slovenijo in tujino*«. LZS posebno pozornost posveča tudi opozarjanju in pripravi na morebitne nevarnosti, kot je aktualna širitev Afriške prašičje kuge, ki se z velikimi teritorialnimi preskoki neizogibno približuje Sloveniji.

LZS aktivno deluje tudi na drugih področjih. V Zlatorogovi galeriji na LZS, ki je v skoraj štirih letih delovanja gostila številne razstave, smo letos gostili že dve razstavi, 14. decembra pa nas čaka odprtje tudi tretje. V Begunjah na Gorenjskem smo organizirali tudi 4. Dobrodelni ples, ki je namenjen zbiranju sredstev za solidarnostni Zeleni sklad, s katerim LZS zagotavlja solidarnostno pomoč svojim lovkam in lovcem v izrednih življenjskih situacijah. Pomembnega lovskega družabnega dogodka se je udeležilo kar 220 ljudi, ki so prisluhnili dobremu namenu organizatorjev, z donacijami in dobrodelno dražbo na samem dogodku pa je bilo zbranih največ sredstev do sedaj.

Trenutno ima lovska organizacija nekaj manj kot 21.000 članov, vsako leto, tudi letos, pa lovski izpit opravlja med 350 in 500 pripravnikov. Povprečna starost sedanjega članstva je 56 let, zato LZS posebno pozornost namenja izobraževanju mladih. Lovci mlade obiskujemo v šolah in vrtcih, kjer jih seznanjamo z lovstvom in njegovo naravovarstveno vlogo, organiziramo lovske tabore, razpisujemo literarne razpise, sodelujemo pri izvedbi šolskih lovskih krožkov, izdajamo plakate in različne publikacije ter pripravljamo druge projekte za mlade. LZS skrbi tudi za redno izobraževanje svojih članov. Do konca novembra je LZS uspešno izvedla več kot 150 različnih izobraževanj za skoraj 5.000 lovcev, lovski izpit pa je uspešno opravilo skoraj 400 novih članov.

Z namenom izgradnje novega večnamenskega poslovnega objekta za potrebe delovanja vseh organov LZS s širšim, fleksibilnim programom, namenjenim slovenskim lovcem, vsem

njihovim podpornikom in različnim strokovnjakom, ki sodelujejo z LZS, smo v letu 2017 odkupili zazidljivo zemljišče v občini Lukovica. Projekt je v začetni fazi, pridobili smo primerne idejne rešitve za novi objekt, na podlagi izbrane idejne zasnove pa je bila za predmetno lokacijo objekta z vso zunanjo ureditvijo ter komunalno-prometno ureditvijo vložena že tudi vloga za spremembo Občinskega podrobnega prostorskega načrta (OPPN).

Lovska zveza Slovenije

Pomembnost upravljanja z divjadjo na podlagi znanstvenih dognanj in metod: načrtovanje poseganja v populacije jelenjadi v Sloveniji v letu 2017 kot zelo slab poduk

Upravljanje s populacijami večjih vrst prostoživečih živali (divjadi) v Sloveniji temelji na načelih trajnostne in razumne rabe divjadi kot obnovljivega naravnega vira. Trajnostno upravljanje populacij, ki je v interesu vseh uporabnikov prostora in najširše javnosti, pa mora temeljiti na kakovostnih podatkih, ki omogočajo ustrezno načrtovanje upravljaljskih ukrepov (s poudarkom na načrtovanju poseganja v populacije posameznih vrst divjadi) kot tudi spremljanje učinkovitosti le-teh (tj. monitoring izvedbe in učinka ukrepov). V idealiziranih razmerah bi bili najpomembnejši vhodni podatki za posamezne vrste divjadi: velikost populacije (tj. številčnost oz. gostota osebkov), njena demografska sestava (spolna in starostna struktura), razmnoževalni uspeh in prirastek. Vendar za večino vrst v naravnem okolju navedenih populacijskih značilnosti ni mogoče dovolj zanesljivo določiti (še zlasti velja to za številčnost osebkov); vsaj ne na način, ki bi bil dovolj racionalen za uporabo v vsakdanji praksi upravljanja populacij. Zaradi tega v Sloveniji vse od sedemdesetih let prejšnjega stoletja uporabljamo t. i. adaptivno upravljanje oz. kontrolno metodo, ki naj bi temeljila na mnogih kazalnikih stanja v populacijah divjadi (spremljanje vitalnosti osebkov: telesne mase, zdravstveno stanje, stopnja oplojenosti/plodnosti, mase rogovja), v življenjskem okolju (objedenost drevesnega mladja, sestava rastlinskih vrst) oz. naj bi posredno kazali na spreminjanje številčnosti populacij (npr. število trkov z vozili, škode na kmetijskih površinah, lovni uspeh).

Kazalniki, ki se uporabljajo v kontrolni metodi, lahko kažejo na spremembe številčnosti populacij divjadi in njenega vpliva na okolje le posredno. Vsak med njimi je pod vplivom številnih zunanjih dejavnikov, zato nikoli ne smemo za upravljaljske odločitve uporabljati zgolj enega, temveč jih je treba uporabljati in razumeti celostno. Za to so poleg kakovostnih vhodnih podatkov potrebne ustrezne strokovne analize; le-te je mogoče narediti zgolj in samo ob sodelovanju strokovnjakov, ki razumejo izvor, zanesljivost in uporabno vrednost podatkov. Predvsem pa je potrebna ustrezna komunikacija in dialog med strokovnjaki iz različnih področij, npr. s področja gozdarstva, kmetijstva, naravovarstva biologije in lovstva.

Žal se je v letu 2017 pri načrtovanju upravljanja oz. poseganja v populacije jelenjadi zgodil popoln odklon od teh načel in strokovnega delovanja: namesto upoštevanja različnih kazalnikov in mnogih podatkov iz populacij jelenjadi so morali načrtovalci, tj. uslužbenci *Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS)*, zaradi direktive vodstva načrte odvzema jelenjadi v mnogih območjih Slovenije močno povečati, pri čemer so se oprli zgolj na en podatek – objedenost drevesnega mladja. Nanjo poleg številčnosti jelenjadi (ali ostalih vrst prostoživečih parkljarjev) vplivajo številni drugi dejavniki, kot so vremenske razmere v zimi

popisa, dostopnost drugih prehranskih virov, nemir in objedanje drugih živalskih vrst (zlasti zajcev in glodavcev). Tudi kazalnik objedenosti, ki so ga kot edinega uporabili, je bil v lovskoupravljaljske načrte mnogo kje vnesen povsem nekritično, manjkala je ustrezna analiza vzročnih in vplivnih dejavnikov. Hkrati ni bil podprt z nobenim drugim kazalnikom: tako se, npr., škode po jelenjadi v zadnjih letih ne povečujejo (marsikje so se celo zmanjšale), telesne mase jelenjadi ne kažejo nobenega dolgoročnega trenda upada, število trkov na cestah in železnicah s to vrsto v zadnjih letih stagnira (184 povoženih osebkov v letu 2010, 183 v letu 2014, 173 v letu 2016), število povožene srnjadi na cestah pa celo izrazito upada (s 5.901 v letu 2010 na 5.138 v letu 2014 in samo še na 4.582 v letu 2016).

Zaradi neprimerne pristopa k načrtovanju poseganja v populacije jelenjadi, ki odstopa od vseh strokovnih norm in je motivirano s parcialnimi interesi posameznih interesnih skupin, je *Lovska zveza Slovenije* (LZS) ostro odreagirala in zahtevala strokovno načrtovanje ter upoštevanje mnenja in podatkov upravljavcev lovišč ter lovske organizacije. Proces načrtovanja, ki smo mu bili priča v letu 2017, namreč nikakor ni strokoven proces – še zlasti je problematično, da imajo na sprejem osnutkov območnih načrtov, ki gredo v podpis ministru, pristojnem za lovstvo, največji vpliv Sveti območnih enot ZGS (le-ti niso strokovni, temveč interesni organi), ki lahko spremenijo tudi že usklajene osnutke načrtov. Zaradi tega bo LZS v prihodnje še precej bolj odločno kot do sedaj zahtevala, da se pri načrtovanju upoštevajo mnenja upravljavcev lovišč in vsi zbrani podatki o populacijah divjadi.

LZS je namreč pred desetletjem razvila v svetu edinstven lovsko-informacijski sistem (Lisjak), v katerem so sistematično zbrani mnogi podatki o vseh odvzetih osebkih parkljaste divjadi po letu 2006 (trenutno so dostopni podatki o >500.000 osebkih). Ti podatki omogočajo številne strokovne in znanstvene analize o stanju in razvojnih trendih populacij divjadi, ki jih je mogoče uporabiti tudi v upravljaljskem procesu. Uporabiti pa jih je mogoče tudi v znanstvene namene – tako sta v letu 2017 z uporabo teh podatkov nastali dve doktorski disertaciji, ki ju bo možno uporabiti za izboljšanje upravljanja populacij na strokovno-znanstvenih dognanjih: dr. Matija Stergar je izdelal napovedne habitatne modele divjega prašiča, srnjadi in jelenjadi v Sloveniji (le-ti kažejo, da se bo številčnost slednje v Sloveniji sicer še naprej večala, vendar se populacijske gostote ne bodo spreminjale – večanje številčnosti je posledica spreminjanja okoljskih razmer oz. večanja ugodnih habitatov za jelenjad); dr. Katarina Flajšman pa je določila razmnoževalni potencial srn in vplivne dejavnike nanj (njene ugotovitve in pristop bo mogoče uporabiti za nadgradnjo lovskega informacijskega sistema, kar bo omogočilo načrtovanje poseganja v populacije upošteva tudi pričakovano medletno variabilnost v prirastku in s tem precej bolj smotrno upravljanje populacij). Pri izdelavi teh nalog, pa tudi večjega števila diplomskih nalog, je bilo ključno sodelovanje lovcev, ki zagotavljajo odlične vhodne podatke.

Podatki, ki jih zagotavljajo slovenski lovci, so v letu 2017 omogočili tudi objavo več znanstvenih prispevkov slovenskih raziskovalcev divjadi v vrhunskih mednarodnih revijah, s čimer je narejen pomemben prispevek k nadaljnjemu dvigu ugleda slovenskega lovstva v mednarodnem prostoru. Strokovnjaki iz tujine slovenskim raziskovalcem namreč močno zavidajo odlično sodelovanje z lovsko organizacijo in njeno zavezanost k delovanju, podprtem na strokovno-znanstvenih temeljih, zato težko razumejo, da se pri upravljanju populacij divjadi v slovenskem prostoru lahko zgodi takšna degradacija strokovnih načel, kot se je primerilo v letu 2017. Še posebej, ker je prav v tem letu 35 uveljavljenih evropskih raziskovalcev divjadi sprejelo in objavilo resolucijo, namenjeno sodobnemu upravljanju in

varstvu (!) prostoživečih parkljarjev. Resolucija temelji na spoznanju, da so prostoživeči parkljarji zelo pomemben sestavni del tako ekosistemov kot tudi upravljanja le-teh, zato je treba njihovo prisotnost, razširjenost in številčnost razumeti kot priložnost in pomemben obnovljiv naravni vir, ne pa kot motnje, populacije pa je treba upravljati upoštevaje spreminjajoče se naravno in družbeno okolje.

LZS želi v prihodnje še izboljšati strokovno-znanstveno vrednost lastnih podatkov in njihovo vključevanje v upravljavski proces. Zaradi tega je v letu 2017 začela nagrajevati najboljše diplomska, magistrska in doktorska dela s področja divjadi in lovstva, s čimer želi prispevati k: (i) večjemu prenosu raziskovalnih dosežkov in ugotovitev s področja divjadi in lovstva h končnim uporabnikom oz. v neposredno prakso upravljanja s populacijami divjadi; (ii) dvigu interesa mladih intelektualcev in raziskovalcev za raziskave divjadi oz. raziskave na področju lovstva; (iii) popularizaciji strokovno-znanstvene dejavnosti v strokovni javnosti; (iv) še večji prepletenosti, boljši komunikaciji in povečanju zaupanja med raziskovalci, visokošolskimi učitelji in lovci oz. visokošolskimi in raziskovalnimi institucijami ter lovsko organizacijo. Tudi na takšen način v LZS težimo k stalnemu izboljševanju procesa upravljanja z divjadjo, predvsem pa zagotavljanju strokovno-znanstvenih izhodišč zanj.

*izr. prof. dr. Boštjan Pokorny,
predsednik Strokovno-znanstvenega sveta LZS*

Aktivnosti slovenskih lovcev pri upravljanju z velikimi zvermi v letu 2017

Tudi v letošnjem letu so Lovska zveza Slovenije, druge lovske organizacije in številni posamezni lovci aktivno sodelovali pri upravljanju zaščitene vrste velikih zveri: rjavega medveda, volka, risa in tudi novega prišleka – šakala. V lovskih krogih je že mnogo let prisotna miselnost, da so velike zveri pomemben del naše narave, ki potrebujejo našo posebno pozornost, a zaradi ljudi tudi tako imenovano aktivno varstvo. Aktivno varstvo vrste ob vitalnih populacijah v kulturni krajini zahteva tudi odvzem osebkov in s tem za družbo sprejemljivo vzdrževanje populacij. Kot lovci sprejemamo lov kot etičen način odvzema osebkov iz populacije. Seveda pa potrebujemo dobro poznavanje razmer v populaciji in na tej osnovi strokovno pripravljen načrt odvzema. Zato aktivno sodelujemo tako pri različnih raziskavah v okviru znanstvenih projektov, kot tudi pri izvajanju monitoringov – spremljanju razmer v populacijah ter izdelavi predlogov načrtov upravljanja in tudi odvzemov posameznih osebkov, kadar je to v interesu ohranjanja vrste.

Tako je bila v okviru EU projekta LIFE DinAlpBear v letošnjem letu končana analiza neinvazivnih genetskih vzorcev, ki so bili nabrani v jeseni leta 2015. Več tisoč lovcev, gozdarjev in drugih prostovoljcev je v treh mesecih zbralo kar 2472 genetskih vzorcev predvsem iz medvedjih iztrebkov. Raziskovalci Biotehniške fakultete so na osnovi teh vzorcev z najnovejšimi metodami ocenili velikost medvedje populacije na 564 (533 – 598) osebkov, kar je pomenilo povečanje številčnosti iz referenčnega leta 2007. Na osnovi teh znanstveno zanesljivih ocen je bilo potem tudi v okviru strokovne komisije ter tudi delovne skupine pri Ministrstvu za okolje in prostor predlagano več (120) medvedov za odvzem iz populacije. Lovci tudi izvajajo trikrat letno štetje medvedov na krmiščih, kot monitoring relativne številčnosti.

V Sloveniji se izvaja tudi nadaljevanje monitoringa volka z metodami, ki so jih raziskovalci razvili oziroma prilagodili v okviru LIFE projekta SloWolf. Osnova monitoringa je v izvajanju volčjega izzivanja s tuljenjem ter ocenjevanju števila in poznavanje strukture tropov z neinvazivnimi genetskimi metodami. Lovci intenzivno sodelujemo z ZGS in večkrat letno sporočamo opažanja volkov.

V letošnjem letu se je pričel izvajati tudi evropski naravovarstveni projekt LIFE Lynx, ki ima glavni cilj prispevati k dolgoročnemu obstoju risje populacije na območju jugovzhodnih Alp in Dinaridov. Naši risi so medsebojno zelo sorodni in je zato za dolgoročni obstoj populacije nujno doseliti nove osebke. V projektu, ki bo trajal od leta 2017 do 2024 je predvideno doselitev 14 osebkov iz Slovaške oziroma Romunije v Slovenijo, Hrvaško in Italijo. LZS je projektna partnerica in koordinira delovni sklop v katerem bo ustanovljena skupina za učinkovito odkrivanje krivolova, sodeluje pa tudi pri drugih predvidenih aktivnostih.

LZS oziroma slovenski lovci so v letošnjem letu bili aktivni tudi pri izvajanju CRP projekta »Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji«. V okviru Lovskega informacijskega sistema LISJAK je bil izdelan modul za vnos podatkov o opažanjih prisotnosti šakala v Sloveniji, vključno s podatki o aktivnim izvajanju zvočnega izzivanja. Predstavitev projekta in izobraževanja za izvajanje monitoringa se je udeležilo več kot 700 lovcev. V aprilu in drugi polovici novembra je potekalo po Sloveniji aktivno izzivanje šakalov z zvočnim posnetkom. Do konca oktobra je bilo v bazo vnesenih 540 podatkov o prisotnosti šakalov oziroma o izvajanju monitoringa v 79 loviščih. Prisotnost šakalov je bila zabeležena na 390 lokacijah v 68 loviščih v Sloveniji.

dr. Kos Ivan,
predsednik Komisije za upravljanje z divjadjo LZS

Predstavitev delovanja Ribiške zveze Slovenije v letu 2017

Leto leto je bilo za slovensko sladkovodno ribištvo pestro, saj so ga zaznamovali številni pozitivni in žal tudi negativni pojavi. Kot nosilec javnega pooblastila na področju usposabljanja v ribištvu dosledno izpolnjujemo naloge, ki nam jih nalaga država. Sami redno skrbimo še za dodatna usposabljanja vodstev ribiških družin v najrazličnejših tematikah. Veseli smo, da smo letos uspešno zaključili posvete o sodelovanju policistov in ribiških čuvajev na vseh policijskih upravah v državi, pri čemer smo ugotovili, da je sodelovanje dobro, potrudili pa se bomo, da bi ga še izboljšali.

Požar v podjetju Kemis in posledični popoln pomor rib v potoku Tojnica sta nas žal spomnila na podobne pogine rib pred tridesetimi leti. Obenem je omenjena nesreča razgalila nepripravljenost uradnih organov za ukrepanje v primeru takih dogodkov. Ob tem je treba zapisati, da smo ribiči – tako glede neposredno prizadete RD Vrhnika kot vseh drugih RD v porečju Ljublanice in na ravni RZS – predlagali vodstvu za sanacijo posledic nesreče monitoring tkiva rib glede vsebnosti nevarnih snovi in ponudili pomoč pri zbiranju vzorcev. Žal do danes nismo bili priča uresničitvi tega predloga. Ribiči popolnoma razumemo, da

imajo raziskave pogostih živil za človeško rabo (povrtnine, krma za živali ipd.) prednost, a menimo, da smo kot upravljavci državnih ribolovnih virov upravičeni izvedeti, kako je izliv nevarnih snovi vplival na ribji živelj.

Ribiči ob reki Dravi že več let opazajo kaljenje reke Drave zaradi odstranjevanja mulja v višje ležečih avstrijskih hidroelektrarnah. Zaradi visoke vsebnosti lebdečih delcev je zelo prizadeta ribja drst na še maloštevilnih preostalih ribjih drstičih, kjer nalaganje mulja enostavno zaduši oplojene ribje ikre. Če k temu dodamo še druge negativne dejavnike (hitro nihanje gladine vode, kakovost vode, kormorani ipd.), je jasno, da je posledica lahko le drastično zmanjšanje ribjih populacij v Dravi. Tako sta nekoč najpogostejši ribi – ploščič in podust – postali redkost. Kljub večkratnim pozivom pristojnim državnim organom, da je potrebno ukrepanje, doslej dravski ribiči niso opazili nobenega napredka. Imenovana je bila tudi posebna meddržavna komisija za reševanje te težave, ki pa po našem mnenju ni opravila svoje naloge, saj se še vedno srečujemo s kalnostostjo Drave. Zato smo vložili tudi predlog poslanskega vprašanja za ministrico MOP.

Ribiči opazamo posledice povečanega segrevanja ozračja tudi na temperaturi vode in posledično na populacijah domorodnih vrst rib. Zaradi pregrevanja vode opazamo, da se vse bolj zmanjšuje populacija domorodne potočne postrvi, ogrožen pa je tudi sulec, živalska vrsta, uvrščena v Natura 2000. Rezultat tega pojava je postopno zmanjševanje odstotkov čistih salmonidnih revirjev, ravno tistih, po katerih je Slovenija v svetu med ribiči najbolj znana.

Kljub naštetim težavam pa smo letos od 7. do 12. avgusta uspešno gostili Svetovno mladinsko prvenstvo v muharjenju na reki Savinji, ki ga prireja Mednarodna federacija za muharjenje (FIPS Mouche). Tekmovanje je potekalo na petih različnih sektorjih, s katerimi upravljajo ribiške družine Ljubno, Mozirje in Šempeter. Izmed 62 tekmovalcev iz 14 držav je mesto svetovnega prvaka pripadlo poljskemu tekmovalcu Dariuzsu Ordzowialju, ekipno pa je prvo mesto zasedla francoska ekipa. Slovenija je zasedla osmo mesto, a je za nas najpomembnejše dejstvo, da je tekmovanje ponovno potekalo na zelo visoki ravni, kar so potrdili mednarodni nadzorniki organizacije FIPS Mouche (Slovenija je v letu 2012 že gostila Svetovno člansko prvenstvo v muharjenju na različnih revirjih). Glede na zelo pozitivne odzive samih mladih tekmovalcev se nadejamo tudi večjega obiska tujih ribiških turistov muharjev.

Največje tekmovalne uspehe na ribiškem področju pa naši reprezentanti dosegajo v kastingu – suhih ribiških disciplinah. Tim Vertačnik, član RD Paka – Šoštanj, je na svetovnem prvenstvu v Bratislavi julija letos dosegel naslov mladinskega svetovnega prvaka v peteroboju. S tem uspehom sta slovenska kastinška reprezentanca in njeno vodstvo dokazala, da kljub svoji majhnosti izjemo prispeva k prepoznavnosti Slovenije. Na RZS si zato želimo, da bi se nam v ribiških vrstah pridružilo še več mladih, ki si poleg preživljanja prostega časa v naravi želijo tudi novih tekmovalnih izzivov.

Reševanje problematike kormorani – ribe

Ribiči smo dolgo opozarjali državne službe in zainteresirano javnost na posledice nerešene problematike kormorani – ribe, pri čemer žal nismo bili uspešni. V zadnjih dveh letih je pristojno Ministrstvo za okolje zaradi dolgotrajnosti upravnih postopkov prepozno odločilo o

pritožbi Društva za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije na izdano prvostopenjsko odločbo Agencije RS za okolje. Ker v tem času plašenje kormoranov ni bilo dovoljeno in so kormorani lahko neovirano plenili ribe, je nastal velik negativen vpliv na ribje populacije. Primer tega je bil pogin rib februarja letos zaradi poškodb in stresa ob plenjenju kormoranov na reki Savinji.

V strahu pred možnostjo, da bi zaradi dolgotrajnosti odločanja na MOP že tretjič zapored prepozno zaščitili ribe, smo bili na RZS prisiljeni napisati protestni pismi (27. 10. 2017 in 17. 2. 2017) predsedniku Vlade RS, da je potrebno nujno in hitro ukrepanje države. Prav tako smo se odločili, da problematiko predstavimo tudi v slovenskem parlamentu, in sicer na seji Odbora DZ za kmetijstvo 29. 3. 2017. Na tej seji smo bili ribiči sicer deležni podpore poslancev, članov odbora, a predlagani zavezujoči sklepi niso bili izglasovani.

V vmesnem času je pospešeno delovala medresorska komisija za reševanje problematike kormorani – ribe, kjer so strokovne ugotovitve in predloge rešitev združili strokovnjaki z Zavoda za varstvo narave in Zavoda za ribištvo Slovenije. Na tej podlagi je nastal dokument *Dolgoročni program za zmanjševanje vpliva kormorana na ribje vrste v celinskih vodah (2017-2027)*, ki ga je potrdila Vlada RS na svoji redni seji 13. 4. 2017. Na podlagi tega programa je ARSO po uradni dolžnosti izdal petletno odločbo o plašenju velikega kormorana z odstrelom določenega števila osebkov. Na izdano odločbo se je v roku pritožilo Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije (DOPPS), a je Ministrstvo za okolje kot drugostopenjski odločevalec zavrnilo pritožbo. Tako je postala petletna odločba ARSO pravnomočna in izvršljiva ter izdana še v času, ko je predvideno plašenje. Na RZS smo načelno zadovoljni s takim razpletom dogodkov, saj je s tem pravno odobreno ščitenje domorodnih ribjih vrst in njihovih specifičnih lokacij na posebej določenih rekah. Želeli bi si, da bi bilo zaščitenej območij še več, zato bomo vztrajali pri dolgoročni rešitvi te pereče težave.

Problematika dvojne finančne obremenitve ribiških družin

S spremembo Zakona o vodah leta 2012 je prenehalo veljati določilo 11. alineje 125. člena Zakona, da vodnega dovoljenja za drugo rabo vode, ki presega splošno rabo, ni treba pridobiti, če je bila za rabo že podeljena koncesija, podeljena na podlagi drugih zakonov. Spremembi so sledile zahteve državnih uradnikov z Ministrstva za okolje in prostor, da morajo ribiške družine kot koncesionarji za ribiško upravljanje na stoječih vodah – ribnikih, *brez statusa komercialnega ribnika*, pridobiti še vodno pravico in zanjo plačevati vodno povračilo. Skupaj s plačevanjem koncesije za ribiško upravljanje po zakonu o sladkovodnem ribištvu se soočamo s plačevanjem dvojne dajatve za isto vodno telo.

Žal uradniki Ministrstva za okolje in prostor vztrajajo, da s plačilom vodnega povračila ribiške družine plačajo odvzem določene količine vode za vodno telo kot tudi, da je ribiško upravljanje dejavnost, ki presega določila splošne rabe vode po določilih 1. odstavka 105. člena ZV-1.

Ribiške družine pred zakonsko spremembo leta 2012 niso izvajale gradbenih del za napeljevanje vode v stoječe vode (ribnike, gramoznice) ali gradile vodnih zadrževalnikov na

vodah, ki so jim bile podeljene v upravljanje. Dejstvo je, da večino stoječih vodnih teles RD niso ustvarjale/gradile same in izključno za športni ribolov, ampak so le-ta nastala z drugim namenom (gramoznice, glinokopi, vodne akumulacije ...); ribiške družine pri tem niso imele vloge odločevalca. Z uveljavitvijo novega Zakona o sladkovodnem ribištvu iz leta 2008 so ribiške družine s podelitvijo koncesij dobile v upravljanje ribji in drugi vodni živelj v obstoječih vodnih telesih, s katerim upravljajo na način, kot ga predpiše država – lastnica živali. Pri vprašanju, naj bi ribiško upravljanje pomenilo preseganje splošne rabe vode, ribiči še vedno nismo seznanjeni z nedvoumnimi ugotovitvami o tem. Ribiške družine so neprofitna društva, ki ne morejo plačevati dvojne državne obremenitve le na podlagi pobrane članarine in prodanih turističnih ribolovnih dovolilnic.

Vse od nastanka te težave smo državnim uradnikom predlagali dopolnitev 4. člena Uredbe o vodnih povračilih, ki določa, za katere namene ni treba plačevati vodnega povračila na način, da se mednje uvrstijo tudi “*ribniki, namenjeni izvajanju ribiškogojitvenih načrtov po predpisih o sladkovodnem ribištvu*”. Na tak način bi bili iz vodnega povračila izvzeti ribniki, na katerih ribiško upravljanje poteka v skladu z ribiškogojitvenimi načrti. Tako bi veljala enaka ureditev, kot velja za ribnike, namenjene izvajanju lovskih gojitvenih načrtov po predpisih o lovu.

Letos je Upravno sodišče R Slovenije v primeru Ribiške družine Pesnica v izrečeni sodbi delno pritrdilo mnenju ribičev. Tako bo RD Pesnica sicer morala plačati vodno povračilo, a po novem izračunu cen. Sodba navaja, da so državni uradniki napačno ugotovili stanje na terenu in napačno izračunali višino povračila. S tem sodba sicer še vedno ne odpravlja za ribiče pomembnega vprašanja o neprimernosti plačevanja dveh dajatev za isto vodno telo, a je vseeno opozorila na distinkcijo med vodnimi telesi, ki so predmet upravljanja z ribiškogojitvenim načrtom, in telesi, ki imajo priznan status komercialnega ribnika. Na podlagi te razzsodbe bomo na RZS nadaljevali z aktivnostmi, da bi s predlagano dopolnitvijo Uredbe o vodnih povračilih to problematiko trajno rešili na zakonsko sprejemljiv način.

Predstavitev zaključka projekta Ujemite naravo!

Ribiška zveza Slovenije je skupaj s projektnim partnerjem, Centrom za kartografijo favne in flore (CKFF), uspešno zaključila s projektom Ujemite naravo!, za katerega smo se prijaviili na razpisu Ministrstva za okolje in prostor in zanj uspeli pridobiti sredstva. Sam projekt je trajal od 1. 9. 2016 do 31. 10. 2017.

Podlaga projekta je bilo pridobivanje podatkov o vseh vodnih in obvodnih organizmih, s katerimi se ribiči in drugi obiskovalci vodnih brežin najpogosteje srečujemo. Pridobivanje podatkov je potekalo prek poslanih fotografij, ki jih je pregledala skupina biologov in določila vrste. Izkoristili smo prednost rabe pametnih mobilnih telefonov z možnostjo fotografiranja in hkratnega določanja kraja fotografiranja/nastanka fotografije pomočjo sistema GPS. V dobrem letu smo uspeli pridobiti več kot 10.000 fotografij od 149 fotografov. Iz 1827 lokacij smo pridobiti podatke o 69 vrstah rib, osmih vrstah rakov, sedmih vrstah školjk, pa tudi od 160 drugih vrst živali. Pri tem bi posebej izpostavili doslej neznano odkritje, da lahko raki ozkoškarjevci preživijo tudi v zelo onesnaženih vodah, kot smo

spoznali ob fotografijah iz mrtvice Savinje pri Laškem. Žal smo ugotovili tudi no smo veseli slikovnega prikaza sprememb, posnetih na istih predelih posameznih vodotokov.

V času trajanja projekta smo uporabili vse mogoče oblike ozaveščanja ribičev in zainteresirane javnosti. Na sejmskih nastopih smo delili poseben letak, projekt pa smo predstavili na vseh ribiških usposabljanjih po Sloveniji. V stanovskem glasilu Ribič smo sprti objavljali članke o projektu oz. posameznih vrstah rib, prav tako smo z rednimi objavami na Facebook strani RZS uspeli širiti vedenje o pomenu fotodokumentacije vodnih organizmov. Posebno zadovoljni smo nad odzivi uporabnikov pri vprašanjih o določitvi posameznih vrst rib. Za namen projekta je bila pripravljena enostavna aplikacija Ribiški ključ, ki je ribičem omogočila lažje prepoznavanje rib s fotografij. Na podlagi pridobljenih podatkov je nastala nova knjižica *Velike školjke celinskih voda*, namenjena spoznavanju teh pomembnih, a spregledanih vodnih prebivalcev.

Z uresničitvijo projekta na spletni strani BioPortal.si smo uspeli zgraditi podatkovno bazo s prostim dostopom, kjer si lahko vsakdo ogleda fotografije in pridobi informacijo o legi tega podatka s priročnega zemljevida. Na tak način bodo podatki o vseh vodnih in obvodnih živalih pa tudi o vseh posegih v vodotoke dostopni raziskovalcem in zainteresirani javnosti. Kljub časovni omejenosti projekta pa projektni partnerji upamo, da smo v tem času uspeli pridobiti dovolj zanimanja ribičev in drugih fotografov, da bodo še naprej pošiljali fotografije in tako bogatili naše splošno znanje in vedenje o dogajanju 'za vodo'.

Ribiška zveza Slovenije

<i>Kontakti</i>

Lovska Zveza Slovenije: Janina Žagar, svetovalka za odnose z javnostmi, 040 135 150

Ribiška zveza Slovenije: mag. Igor Miličić, sekretar RZS, 031 833 030